

UIT OVERTUIGING

VOOR VRIJHEID, BETROKKENHEID EN NOABERSCHAP

ChristenUnie

VERKIEZINGSPROGRAMMA CU PROVINCIALE STATEN 2011-2015

INHOUD

INLEIDING

1. PROFIEL VAN OVERIJSEL 5
2. BESTUUR 6
3. EUROPA 7
4. FINANCIËN 8
5. VEILIGHEID 9
6. SOCIAAL BELEID 10
7. JEUGDZORG 11
8. DUURZAAMHEID EN MILIEU 12
9. ENERGIE 13
10. RUIMTELIJKE ORDENING 14
11. ECONOMIE, ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT 16
12. BEREIKBAARHEID 18
13. LANDELIJK GEBIED 20
14. WATER 22
15. KUNST EN CULTUUR 24
16. SPORT 25

TEN SLOTTE 26

KANDIDATENLIJST 27

INLEIDING

De ChristenUnie bedrijft politiek bij een open Bijbel. We willen onze politieke keuzes maken als navolgers van Jezus Christus. Dat leidt tot een politiek van dienstbaarheid aan de samenleving, verdediging van onze geestelijke en politieke vrijheden, opkomen voor het gezin en voor kwetsbaren, eerbied voor het leven en een keus voor duurzaamheid. Ook in een tijd van grote economische en morele uitdagingen, laat de ChristenUnie zich inspireren door de Bijbel om inzicht en richting te verkrijgen voor de vraagstukken van overheid en samenleving van vandaag. Steeds vaker gaat het om de morele aspecten van het menselijk samenleven. Vanuit deze overtuiging wil de ChristenUnie zich ook de komende periode inzetten voor een goed bestuur van Overijssel.

Maar er is meer. De samenleving is in verwarring. De betekenis en de waarde van de democratische rechtsstaat vergt onderhoud, meer dan voorheen. Het gaat om *vrijheid* en *recht* voor alle burgers en van levensbeschouwelijke organisaties. Klassieke grondrechten als de vrijheid van godsdienst, vrijheid van onderwijs en vrijheid van meningsuiting vragen om een nieuwe verdediging. Het behoud van de kernwaarden van de rechtsstaat vergt inspanningen van overheid en alle burgers. Iedereen heeft dan ook plichten jegens de gemeenschap. Mensen komen het beste tot hun recht wanneer zij zich verantwoordelijk tonen voor hun sociale en natuurlijke omgeving. Een vrije samenleving en een democratische rechtsstaat vereisen *respect* en *betrokkenheid* in de omgang met elkaar. In Overijssel komt dit tot uiting in het begrip *noaberschap*. Burgers dragen verantwoordelijkheid voor elkaar en voor hun omgeving. Er gelden rechten en plichten. Noaberschap is een oud begrip en de moeite waard om op een eigentijdse manier ingevuld

te worden. Ook in het provinciaal bestuur wil de ChristenUnie voor deze waarden staan.

De ChristenUnie staat voor een goede balans tussen de overheid, de markt en de samenleving. In sectoren waar publieke belangen in het geding zijn, zijn goede kaders voor marktwerking nodig. Om kapitaal, techniek en ondernemerschap dienstbaar te doen zijn aan de samenleving en aan de schepping, horen werknemers, ondernemers, milieu, consumenten en kennisinstellingen voldoende invloed te kunnen uitoefenen. In die context laat de overheid de markt zijn werk doen en worden kwetsbare burgers beschermd. De ChristenUnie streeft naar sterke sociale verbanden en wil als christelijk-sociaal te boek staan. Ook dat is *noaberschap*.

De overheid heeft een aantal basistaken. De ChristenUnie vindt het van doorslaggevend belang dat de overheid het recht handhaaft. Dit gaat niet zover dat de overheid verplicht is tot het afdekken van alle risico's in het leven van haar burgers en daarvoor verantwoordelijk kan worden gesteld. De ChristenUnie wil dat de overheid vanuit een bewogen realisme kaders stelt en voorwaarden schept voor ontwikkelingen. Wanneer de overheid besluiten kan afdwingen, worden er hoge eisen gesteld aan overheidshandelen.

De ChristenUnie komt op voor bescherming van het kwetsbare, zowel voor de mens als voor de natuur. Rentmeesterschap en duurzaamheid zijn voor de ChristenUnie dan ook sleutelbegrippen: we willen zorgvuldig omgaan met hetgeen ons is toevertrouwd mede in het belang van de medemens buiten onze provincie en de generaties na ons.

De ChristenUnie staat voor een overheid die betrouwbaar, transparant en dienstbaar is. Als

goed rentmeester dient de overheid sober en doelmatig met de publieke middelen om te gaan. Wij zetten in op een benaderbare en betrouwbare overheid. Betrokkenheid is tevens een belangrijk kenmerk. De overheid neemt de burger serieus. Goed burgerschap en goed bestuur vullen elkaar aan. We willen in Overijssel samen werken aan een gezond en duurzaam leefklimaat.

De gevolgen van de economische recessie gaan ook Overijssel niet voorbij. De ChristenUnie loopt niet weg voor haar verantwoordelijkheid om ook in moeilijke tijden mee te besturen. Ook niet als er pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden. Wij zullen dat steeds doen met een warm hart voor mens en samenleving, omdat het onze overtuiging is dat omzien naar elkaar de basis is van de samenleving die zorg voor elkaar kent. Wij hechten aan burgerschap met rechten en plichten voor alle burgers en aan een dienstbare overheid, die betrokken is bij de leefomgeving en een bloeiende samenleving waarin iedereen kan meedoen.

De Provinciale Staten kiezen de Eerste Kamer. Dat is belangrijk voor de ChristenUnie. Voor een stevige fractie in de Eerste Kamer is het nodig dat de ChristenUnie bij de komende verkiezingen sterk vertegenwoordigd is in de Provinciale Staten.

De ChristenUnie gaat in de Provinciale Staten voor een goed, duidelijk en betrouwbaar bestuur. Zij wil recht en vrijheid voor alle burgers. Waarden, zoals respect, betrokkenheid en noaberschap zijn voor de provinciale samenleving erg belangrijk. De ChristenUnie bedrijft politiek uit een diepe overtuiging.

Onze provincie gaat een bijzondere tijd tegemoet waarin er ingrijpende beslissingen moeten worden genomen. Beslissingen die te maken hebben met het takenpakket, de omvang en de financiële huishouding van het middenbestuur. De ChristenUnie wil dat de provincie Overijssel betrokken is bij de samenleving. Van het provinciale bestuur mag worden verwacht dat zij slagvaardig, transparant, open en klantgericht opereert en haar partners - bevolking, besturen, kennisinstellingen en bedrijfsleven - in een vroeg stadium betreft bij besluitvormingsprocessen. Bestuurlijk kiest de CU voor de provincie als zelfstandige bestuurslaag. Een krachtig regionaal bestuur moet er voor zorgen dat de provincie zich als vitale regio in Nederland en Europa profileert.

In de komende periode is de aandacht voor een sterke regionale economie een belangrijk punt; een economie die gebaseerd is op de uitgangspunten van een duurzame ontwikkeling, waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de opbouw van de economie van ontwikkelingslanden en aan de mogelijkheden van toekomstige generaties. Naast de stedelijke centra is de inzet gericht op een bloeiende economie op het platteland. Tegen deze achtergrond pleit de ChristenUnie voor een heldere visie op de gevolgen van de vergrijzing en eventuele krimp van de bevolking in delen van de provincie. Belangrijk is ook een sterke aandacht voor de jeugdzorg en voor een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving. De provincie Overijssel kenmerkt zich als regisseur en ontwikkelaar met een krachtige ruimtelijke en sociaal-economische oriëntatie, gericht op een sterke arbeidsmarkt en een gezonde en duurzame leefomgeving. De ChristenUnie pleit voor voldoende aandacht voor de eigen culturele identiteit, waarbij de zondag als rustdag wordt gerespecteerd.

Op basis van dit profiel wil de ChristenUnie in Overijssel werken aan:

- Vrijheid met rechten en plichten voor alle burgers
- Een sterke provinciale economie en arbeidsmarkt
- Een duurzame en vitale leefomgeving
- Goede regionale bereikbaarheid
- Minder bestuurlijke drukte, met als kernbegrippen *sterk en sober*
- Een sterke culturele identiteit
- Sterk georganiseerde jeugdzorg
- Voldoende woningen en goede woonkwaliteit
- Het respecteren van de zondag als rustdag.

2 BESTUUR

De provincie vormt het middenbestuur van Nederland. De ChristenUnie ziet de provincie als een zelfstandige en autonome bestuurslaag. Daarbij hoort een eigen belastinggebied. Het is belangrijk dat de Provinciale Staten rechtstreeks door de kiezer worden gekozen. Uitgangspunt is dat het bestuur decentraal wordt georganiseerd, tenzij het alleen maar centraal kan. Vanuit deze lijn beoordeelt de ChristenUnie ook de plannen over de toekomst van het binnenlands bestuur.

De overheid neemt de burger serieus en zal bij de besluitvormingsprocessen van grote projecten draagvlak zoeken in de samenleving. De provincie positioneert zich als een krachtig bestuur en richt zich conform rapport Lodders op haar kerntaken. Verkeer en vervoer, landschap, recreatie en natuur, landbouw, regionale economie en innovatie hebben een bovengemeentelijke functie en zijn taakgebieden op regionale schaal. De provincie zorgt ervoor dat gemeenten en regio's steeds de flexibele samenwerking opzoeken en elkaar niet beconcurreren. Verder heeft de provincie een belangrijke taak als gebiedsregisseur. Ook is er een belangrijke taak weggelegd voor het signaleren en het agenderen van maatschappelijke vraagstukken, zonder dat daarbij de rol van de gemeente of het waterschap overgenomen wordt. Wanneer het gaat over de bestuurlijke lijn voor de waterschappen is de ChristenUnie voorstander van een goede scheiding tussen beleid en beheer of uitvoering, waarbij de waterschappen als een sterk, zelfstandig bestuursorgaan gehandhaafd blijven. De burger mag van de ChristenUnie verwachten dat zij zich inzet voor het handhaven van het recht en de eigen verantwoordelijkheid van burgers bevordert.

SPEERPUNTEN

1. Samenwerking met de provincie Gelderland in het kader van landsdeel Oost, wordt nadrukkelijker op het niveau van Provinciale Staten georganiseerd. Het samenvoegen van de

provincies is in deze periode niet aan de orde.

2. Provinciale Staten dragen zorg voor de Rekenkamer Oost Nederland die het provinciaal beleid vooraf, tussentijds en achteraf toetst op effectiviteit en op maatschappelijke effecten.
3. Het programma Investeren met Gemeenten wordt voortgezet om provinciale en gemeentelijke ambities gezamenlijk te realiseren.
4. De provincie kiest voor flexibele samenwerking met gemeenten, regio's en waterschappen. Coördinatie en afstemming zijn daarbij belangrijk.
5. Provinciale Staten beleggen periodiek een Statensymposium dat gerelateerd is aan de betekenis van de grondwettelijke vrijheden om op die manier het belang van de democratische rechtsstaat te onderstrepen.
6. Het Trendbureau Overijssel voert een onderzoek uit naar de betekenis van religie en kerkenwerk in en voor de Overijsselse samenleving en de maatschappelijke waarde ervan, ook uitgedrukt in euro's.
7. Het Trendbureau voert eveneens een onderzoek uit naar de waarde van noaberschap. Wat is het precies en onder welke omstandigheden functioneert het? Hoe kun je het stimuleren ten gunste van een vitale samenleving met een sterk sociale samenhang?
8. De provincie stelt een provinciale zorgmonitor op, waarbij de kwaliteit en kwantiteit van het zorgaanbod in de provincie in de meest ruime zin wordt weergegeven.
9. De provincie presenteert en monitort scenario's rond de gevolgen van de vergrijzing en krimp voor de verschillende (deel-)gebieden.
10. 'Social media', een toegankelijke interactieve website en een e-loket zijn middelen die worden ingezet om optimale bereikbaarheid van provinciale afdelingen en diensten te garanderen.

De Europese samenwerking van de afgelopen zestig jaar bracht vrede, stabiliteit en welvaart. De gezamenlijke aanpak van grensoverschrijdende problemen stelt de lidstaten beter in staat hun verantwoordelijkheid voor de inrichting van de eigen samenleving te dragen. De economische crisis heeft de meerwaarde en noodzaak van Europese samenwerking aangetoond. Samenwerking biedt een forum voor gezamenlijke actie en is zeker voor een klein land met een open economie als Nederland buitengewoon belangrijk.

De ChristenUnie vindt het van belang dat de ontwikkeling van geestelijke en historische waarden in Europa meer aandacht krijgt in het debat met de bevolking.

De ChristenUnie wil dat Nederland de meest duurzame en innovatieve economie van Europa wordt. Dat vergt aanhoudende inzet voor een gunstig vestigings- en investeringsklimaat, positionering van Nederland als internationaal logistiek centrum, investeringen in onderwijs en duurzame innovatie, kortere en snellere procedures met weinig administratieve rompslomp en bouwen aan een economische orde waarin maatschappelijke belangen verankerd zijn. De provincie kan hieraan een eigen bijdrage leveren. De ruimtelijk-economische infrastructuur en het regionale ondernemingsklimaat behoren tot haar kerntaken.

De ChristenUnie erkent het belang van Europa en de Europese fondsen voor het regionaal economisch beleid. De provincie zal optimaal gebruik maken van de beschikbare fondsen met name op de terreinen van leefbaarheid van het landelijk gebied, demografische ontwikkelingen, energievoorziening en klimaat en arbeidsmarktdeelname.

SPEERPUNTEN

1. Provinciale Staten nemen nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid in het Europees dossier. Het Europese lobbytraject wordt gericht op kennisverwerving, kennisdeling en verwerving van cofinanciering.
2. De grensoverschrijdende samenwerking via Euregio en het Comité van Regio's wordt gestimuleerd en geïntensiveerd.
3. De provincie neemt het initiatief tot een provinciaal debat over de waarden en de betekenis van Europa voor Overijssel.
4. De provincie anticipeert op Europese ontwikkelingen door de mogelijkheden die Brussel biedt te screenen op relevante thema's voor de provincie.
5. De provincie functioneert als kennismakelaar voor excellerende regio's en bedrijven en ondersteunt ondernemingen in hun contacten met andere Europese regio's.
6. De provincie stimuleert het actief gebruik maken van Europese financiële fondsen. Zij maakt zelf optimaal gebruik van Europese (co-)financiering om haar doelen te realiseren.

4 FINANCIËN

De ChristenUnie staat voor een krachtig en degelijk financieel beleid. De provinciale inkomsten en uitgaven staan - mede door de economische crisis - onder grote druk. De komende jaren wordt vanuit het provinciefonds minder bijgedragen aan de provinciale begroting. De ChristenUnie vindt dat de provincie moet blijven beschikken over een eigen belastinggebied – op dit moment zijn dat de opcenten motorrijtuigenbelasting -, omdat dit een voorwaarde is voor het goed functioneren van een democratisch gekozen bestuur.

Ondanks de goede financiële positie van de provincie Overijssel zullen keuzes gemaakt moeten worden om de bezuinigingen van het Rijk op te vangen en een slagvaardige bestuurslaag te blijven. Voorts is juist in een tijd van recessie blijvende aandacht voor provinciale investeringen nodig.

De ChristenUnie vindt dat het provinciebestuur zich terughoudend moet opstellen waar het gaat om het verhogen van de lastendruk voor de inwoners. Efficiëntieverbetering en het terugdringen van de overheidsbureaucratie dient een voortdurend proces zijn. Daartoe is ook een nieuwe kerntakendiscussie nodig. Voor een sluitende (meerjaren)begroting zal het provinciebestuur inzicht moeten geven op welke wijze volgens onderstaande methode gewerkt is:

- a. Welke besparing door efficiencyverbetering is mogelijk?
- b. Wat behoort tot de kerntaken en wat niet (meer)?
- c. Welke voornemens kunnen worden uitgesteld en wat zijn de consequenties?
- d. Welke taken kunnen worden afgestoten en wat betekent dit voor de inwoners?
- e. Welke taken zijn kostendekkend of kunnen kostendekkend gemaakt worden?
- f. Op welke wijze worden de lasten voor de burgers zo laag mogelijk gehouden?

SPEERPUNTEN

1. De (meerjaren)begroting zal jaarlijks sluitend moeten zijn. De begroting dient materieel in evenwicht te zijn, zowel bij de structurele gelden als bij de eenmalige gelden.
2. De ChristenUnie vraagt om een nota over innovatief en duurzaam investeringsbeleid.
3. De ChristenUnie wil bij aanvang van de nieuwe bestuursperiode de omgang met motorrijtuigenbelasting in beleidsuitgangspunten vaststellen. Het uitgangspunt is: bij voorkeur geen verhoging, maar in ieder geval niet meer dan het indexeringspercentage.
4. De ChristenUnie vraagt specifieke aandacht voor de lange termijnaspecten van de begroting, zoals goede planning van onderhoudsbudgetten en degelijke investeringsramingen.
5. De ChristenUnie wil helderheid over het meerjarenperspectief. Gemaakte keuzes zijn in beginsel taakstellend.
6. In beleidsnota's moeten heldere doelen en criteria worden vastgesteld bij provinciale financiële ondersteuning en welke meetbare effecten van de subsidie verwacht worden. Duidelijkheid over de eindigheid van project- of startsubsidies dient bij aanvang vastgesteld te worden.
7. Teveel begrote of overgebleven gelden gaan terug naar de algemene middelen; bij behandeling van de eerstvolgende begroting krijgen deze na een integrale afweging een nieuwe plaats.
8. Bij het deelnemingenbeleid moet het financieel rendement voor de provincie afgezet worden tegen het belang van maatschappelijke doelen en consumenten.
9. Het deelnemingenbeleid wordt per bestuursperiode herijkt en geactualiseerd; de Overijsselse deelnemingen worden jaarlijks besproken.
10. Bij overdracht van provinciale taken aan gemeenten of waterschappen zal ook een reëel budget worden overgedragen. Dit geldt evenzeer wanneer het Rijk taken overdraagt naar de provincie.

5 VEILIGHEID

De ChristenUnie wil zich inzetten voor een veilige samenleving. Geweld, onveiligheid, criminaliteit, onleefbaarheid en verpaupering veroorzaakt door burgers, zal krachtig bestreden moeten worden. Dat is een kerntaak van de overheid. Geweld tegen bijvoorbeeld hulpverleners, werkers aan de weg, politiemensen en rechtbankpersoneel is niet toelaatbaar. Ook geweld tegen bepaalde groepen in de samenleving kunnen we niet tolereren. Burgers, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zullen zich eveneens verantwoordelijk moeten weten voor de bevordering van de veiligheid. Een leefbare samenleving vraagt om een sterk normbesef. De provinciale volksvertegenwoordiging kan een coördinerende en zo nodig leidinggevende rol vervullen in het zoeken naar antwoorden op de fundamentele vragen over de oorzaken en mogelijke oplossingen van veiligheidsvraagstukken. In het kader van goed burgerschap kan de provincie programma's faciliteren. De samenleving wordt nadrukkelijk bij het thema veiligheid betrokken.

SPEERPUNTEN

1. Provinciale en gemeentelijke rampenplannen worden regelmatig getoetst op actualiteit en doeltreffendheid; bovendien dienen ze voortdurend goed op elkaar afgestemd te worden.
2. Samenlevingsopbouw of burgerschapskunde wordt als thema ingezet om een bezinning over de veiligheid in de samenleving op gang te brengen.
3. Veiligheid blijft een belangrijk aspect in het Grote Steden Beleid.
4. In nauw overleg met de politieregio's in Overijssel wordt beoordeeld welke veiligheidsproblemen extra provinciale aandacht verdienen.

De samenleving is er bij gebaat dat er voldoende aandacht is voor het publieke, het gezamenlijke, dat burgers bindt. Wij willen vanuit een christelijke mensvisie meewerken aan een samenleving waarin oog is voor elkaar en voor noaberschap. De ChristenUnie is van mening dat er in een *samenleving met samenhang* geïnvesteerd moet worden. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) biedt mogelijkheden om met elkaar te werken aan de sociale cohesie die voor de samenleving zo noodzakelijk is. De gemeenten zijn op dit thema leidend en het eerste aanspreekpunt. De provincie heeft een signalerende, agenderende, stimulerende en monitorende taak. Zij kan gemeenten bij elkaar brengen om expertise uit te wisselen. Omdat het sociale beleid primair de verantwoordelijkheid van de gemeenten is, zal de provincie zich toeleggen op de verbinding tussen rijksbeleid en gemeentebeleid. De ChristenUnie pleit ervoor om de problematiek van de vergrijzing en mogelijke krimp van de bevolking in de komende Statenperiode leidend te laten zijn. De ChristenUnie wil een kaderstellende notitie opstellen die richting geeft en integraal de verschillende beleidsterreinen omvat.

SPEERPUNTEN

1. De provincie ondersteunt vrijwilligerswerk en mantelzorg op bovenregionaal niveau, waarbij er specifieke aandacht is voor deskundigheidsbevordering.
2. Naast voorzieningen voor de jeugd richt de provincie zich op senioren, vrijwilligers, sport, sociaal vitaal platteland en een sterk Grote Steden Beleid.
3. De provincie ziet erop toe dat er voor mensen met verstandelijke en lichamelijke beperkingen voldoende mogelijkheden zijn op het gebied van opleiding, arbeid, ontspanning en woonkwaliteit.
4. De provincie ziet in haar beleid toe op toegankelijkheid van provinciale voorzieningen. Ze maakt bij aanvang van de nieuwe bestuursperiode een inventarisatie van bestaande en te verwachten knelpunten.
5. Senioren worden gestimuleerd zich actief te blijven inzetten in de samenleving, waardoor hun kennis, kunde en levenservaring langer behouden blijven.
6. De provincie beschouwt de jeugd, maatschappelijke stages, integratie, innovatie en de combinatie vrijwilligerswerk en mantelzorg als belangrijke accenten die de samenleving van Overijssel dienen.

In Overijssel wonen ruim 250.000 kinderen en jongeren onder de achttien jaar: zij vormen de toekomst van onze provincie. De zorg voor onze jeugd is allereerst en met name een verantwoordelijkheid van de ouders. Centraal uitgangspunt is dat ouders in beginsel zelf de regie over de opvoeding moeten kunnen voeren. Hiervoor is een veilig, gezond en pedagogisch opgroei-klimaat nodig. Soms redden de ouders het zelf niet, dan is er professionele ondersteuning nodig. Die extra zorg moet geboden worden door een toegankelijke en effectieve jeugdhulpverlening en gericht zijn op het herstel van de primaire verantwoordelijkheid; tijdig, dichtbij en kortdurend.

Daarom is de lijn van de ChristenUnie dat de gemeente een sterke plaats moet hebben in het jeugdzorgbeleid. De provincie richt zich vooral op de gemeente overstijgende coördinatie en beleid. Dit geldt speciaal voor de preventieve jeugd- en jongerenzorg en voor de combinatie van complexe en zware zorg. Bestuurlijke veranderingen in de jeugdzorg dienen stap voor stap te worden doorgevoerd, zodat de zorg voor jongeren goed geregeld kan worden.

Zolang de jeugdzorg onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt, vraagt dit om een inhoudelijke regie. De terreinen onderwijs, veiligheid, justitie, volksgezondheid en zorg zullen in een goede samenhang en samenwerking met gemeenten moeten worden afgestemd. Er dient te worden geïnvesteerd in een sterke interne en externe zorgstructuur met onderwijsinstellingen. Zo wordt de positie van kwetsbare jongeren versterkt en kan er een goede afstemming tussen ziekteverzuim, voortijdig schoolverlaten, studieloopbaanbegeleiding en zorg plaatsvinden. Alleen dan kan de zorg voor jongeren succesvol zijn. Het gaat immers om de generatie van de toekomst.

SPEERPUNTEN

1. De ChristenUnie blijft de keuzevrijheid van cliënten voor ogen houden; ook voor cliënten die hulp nodig hebben van specifieke zorgaanbieders.
2. Tijdige signalering en doortastend handelen zijn noodzakelijk, zodat lichte problematiek niet uitgroeit tot complexe zorg. Dat is ook de lijn wat betreft het terugdringen en voorkomen van wachttijden en wachtlijsten. Goede nazorg aan cliënten is van belang om terugval tegen te gaan.
3. De landelijke en identiteitsgebonden instellingen op het gebied van de jeugdzorg dienen voor hun cliënten in Overijssel dezelfde faciliteiten te ontvangen als de Overijsselse zorgaanbieders.
4. De algemene jeugdzorg dient voor alle hulpvragers snel en drempelloos toegankelijk te zijn, waarbij de zorg die nodig is ook kan worden geboden.
5. Voor het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), crisisopvang en andere urgente hulpvormen zijn wachtlijsten niet te tolereren.
6. Eigen sociale netwerken, zoals Eigen Kracht Conferenties, worden gestimuleerd.
7. De provincie ondersteunt de werving van geschikte pleeggezinnen voor uitvoering van intensieve pleegzorg.

Voor de ChristenUnie is een duurzame ontwikkeling een kernthema. Het gaat om het in balans ontwikkelen van mens, economie en milieu, zonder dat afbreuk gedaan wordt aan ontwikkelingsmogelijkheden van andere generaties en gebieden. De overheid kan een duurzame ontwikkeling niet alleen bewerkstelligen. Daartoe is samenwerking met bedrijven, instellingen en burgers noodzakelijk. Alleen zo zal het 'beter' worden. Duurzame waarden bij innovaties en investeringen zullen op lange termijn winstgevend zijn; zelfs op korte of middellange termijn kan dit het geval zijn.

Aan een duurzame leefomgeving hechten wij zeer; dat is invulling van rentmeesterschap en verantwoordelijkheid voor de schepping. Verduurzaming bepaalt onze keuzes op terreinen als gezondheid, natuur, energie en klimaat, afval, mobiliteit en bebouwing. De provincie houdt in haar eigen beleid rekening met haar maatschappelijke verantwoordelijkheid hier, maar ook elders in de wereld. De provincie wil zo vanuit haar invalshoek ook een bijdrage leveren aan het behalen van de Millenniumdoelen. Daarom worden regionale initiatieven voor internationale samenwerking ondersteund. Veel milieu- en klimaatbeleid wordt op Europees of wereldniveau gemaakt, de provincie zal zelf ook een belangrijke bijdrage aan een duurzame ontwikkeling moeten leveren. Bovendien mag van de provincie een voorbeeldfunctie worden verwacht.

SPEERPUNTEN

1. De ChristenUnie vraagt een lange termijnvisie om te komen tot een klimaatneutraal Overijssel. Daaruit moet een concreet actieplan worden afgeleid voor de periode tot 2015.
2. De provincie stimuleert bedrijven, instellingen en burgers tot duurzaam

ondernemen en duurzaam consumeren. Via gedragsverandering en innovaties in de samenleving kan de provincie helpen de gevolgen van de klimaatcrisis te beperken.

3. Via de provinciale duurzaamheidsmeter zoekt de provincie uit hoe duurzaam de provinciale organisatie zelf is en welke stappen genomen moeten worden om te verbeteren.
4. De provincie maakt provinciale gebouwen zo klimaatneutraal en energiezuinig mogelijk. Zij bevordert dat het provinciaal wagenpark rijdt op elektriciteit of groengas. Groene stroom en groengas worden ingekocht. Bij de aanschaf van goederen wordt zoveel mogelijk gekozen voor duurzaam vervaardigde producten.
5. Het duurzaamheidsbeleid wordt integraal afgewogen met de andere beleidsterreinen, waaronder water, ruimtelijke ordening, economie, landbouw, verkeer en vervoer.

Nederland heeft nieuwe energie nodig. Onze huidige energiebronnen zullen steeds minder goed kunnen voorzien in de stijgende vraag naar betaalbare energie. Dit leidt tot prijsstijgingen, recessies, armoede, sociale onrust en geopolitieke spanningen. Daarnaast draagt onze huidige energiemix bij aan een versterkte klimaatverandering met grote ecologische gevolgen. Onderzoek toont aan dat omvangrijke energiebesparing rendabel is en een versnelde omschakeling naar hernieuwbare energie technisch mogelijk is. De uitdaging is om een omslag te creëren die belangrijke opbrengsten biedt, onder andere uit ontkoppeling van de olieprijs, verbetering van onze internationale concurrentiepositie, nieuwe innovatieve werkgelegenheid en een gezonder leefmilieu.

SPEERPUNTEN

1. Voor 2050 zetten we in op een volledig duurzame energievoorziening:
 - door een jaarlijkse energiebesparing van 2% tot 2015 (daarna 3% besparing)
 - een jaarlijkse groei in hernieuwbare energie tot 20% in 2020. Daartoe moet een provinciaal energiebeleidsplan opgesteld worden met een realistisch uitvoeringsplan.
2. De provincie focust op een aantal initiatieven voor duurzame energie waar zij relatief veel invloed op heeft, zoals wind-, bio-, bodem- en zonne-energie.
3. De provincie speelt een actieve rol bij energiebesparing, zowel voor bewoners (particuliere eigenaren en woningcorporaties) als bedrijven. Klimaatneutraal bouwen wordt gestimuleerd.
4. Een Provinciaal Energie Investeringsfonds wordt ingesteld om de financiering van energiebesparende maatregelen en investeringen in opwekking van hernieuwbare energie laagdrempelig te maken.
5. De energiedoelen worden ook in andere investeringsprogramma's opgenomen.
6. Een slimme energie-infrastructuur wordt uitgedacht, waardoor de vraag en het aanbod van hernieuwbare energie goed op elkaar afgestemd kunnen worden.
7. De energie-infrastructuur in Overijssel wordt geschikt gemaakt voor transport van duurzame energie. De hierdoor ontstane kansen voor uitbreiding van het aantal bio-energiecentrales, warmtenetten, gebruik van restwarmte en de productie van groengas moeten zo goed mogelijk benut worden.
8. Demonstratie- en bewustwordingsprojecten worden gestimuleerd om kennis en kunde uit te wisselen.
9. Energie-efficiënt gedrag wordt aange-moedigd met een breed scala aan overheidsmaatregelen.

10 RUIMTELIJKE ORDENING

Ruimtelijke ordening is één van de kerntaken van de provincie. De opdracht de beschikbare ruimte op een duurzame wijze te ontwikkelen en te beheren, geldt ook voor het ruimtelijk beleid. Bij het invullen en beheren van de ruimte moet rekening gehouden worden met de identiteit en de diversiteit van het gebied.

De verschillende belangen overvragen de beschikbare ruimte. Belangen van bestaande en van nieuwe ruimtevragers moeten goed tegen elkaar worden afgewogen. De provinciale werkwijze heeft een participatief, integraal en gebiedsgericht karakter.

De provincie geeft invulling aan Europese en aan nationale wet- en regelgeving. Bijna 80% is gebaseerd op nationale wetgeving inzake milieubeheer, bodembescherming, geluidshinder en milieugevaarlijke stoffen. Daarnaast geeft de provincie invulling aan de regelgeving van het Rijk voor luchtkwaliteit, bouwstoffen en vuurwerk en aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Europese richtlijnen inzake lucht, water en grondwater.

In delen van Overijssel zal de komende jaren geen sprake zijn van bevolkingsgroei, maar van bevolkingskrimp. Enerzijds heeft dit grote gevolgen voor de leefbaarheid: het voorzieningenniveau daalt en de economische bedrijvigheid vermindert. Anderzijds kan bevolkingskrimp kansen bieden voor de ontwikkeling van leefomgeving en milieu; oude wijken en industriegebieden krijgen nieuwe bestemmingen. Dit betekent een omslag van kwantiteit naar kwaliteit.

In nauwe samenwerking met gemeenten en andere gebiedspartners, legt de provincie haar eigen accenten door regionale activiteitenagenda's op te stellen.

De realisatie van een burgerluchthaven in de gebiedsontwikkeling Twente dient binnen vijf

jaar van de grond te komen. Wanneer dit niet haalbaar blijkt, zal gezocht moeten worden naar een alternatieve, duurzame invulling van de werkgelegenheid in dit gebied.

SPEERPUNTEN

1. De gezondheidseffecten die overlast van geluid, luchtkwaliteit, geur, trillingen en externe veiligheid met zich meebrengen, worden in kaart gebracht. Met gemeenten en andere partners wordt gesproken over de invulling van de thema's geluid en licht.
2. De verontreinigde waterbodems van de grachten en havens in bijvoorbeeld de passantenhaven in Steenwijk en hotspots zoals de Teerput Vasse, worden met spoed aangepakt.
3. Op basis van een actueel berekende behoefte aan woningen – rekening houdend met de vergrijzing en krimp - wordt de huidige en toekomstige vraag naar woningen ingeschat.
4. In de kleine kernen kunnen gebouwen en boerderijen verbouwd worden voor vestiging van ouderen en zorgbehoevenden. Voor kleine kernen wordt de mogelijkheid tot uitbreiding vergroot. De omgevingsvisie is daarbij leidend.
5. De kernkwaliteiten van de diverse landschappen en randgebieden (overgangsgebieden, landschapstypes, dorps- en stadsrandzones, bedrijventerreinen) worden versterkt.
6. De provincie zorgt voor een actieve, provinciale regie in samenhang met stedelijk beleid. Dit voorkomt concurrentie tussen gemeenten.
7. Vestiging van kantoren en bedrijfslocaties worden regionaal op elkaar afgestemd op basis van een behoeftenonderzoek. Zo wordt overcapaciteit aangepakt.

8. De mogelijkheid om oude, leegstaande kantoren in woonkernen tot woningen te verbouwen, wordt onderzocht. Bedrijventerreinen met leegstaande kantoren worden door middel van sloop en herinrichting geherstructureerd.
9. In gebieden die kampen met bevolkingsdaling of teruglopende economische activiteiten, wordt de woonkwaliteit gestimuleerd door middel van nieuwe voorzieningen.

Hoe de economische ontwikkelingen in de komende jaren zullen zijn, valt niet te voorspellen. Naast bedreigingen als afnemende bedrijvigheid en toenemende werkloosheid, biedt de huidige economische situatie ook kansen om tot een verduurzaming van de economie te komen. De omschakeling naar nieuwe energievormen biedt naar verwachting kansen op meer werk. Ook de vrijetijdsector is een belangrijke motor voor werk.

Ondernemingen creëren werkgelegenheid en daarmee inkomen. Zij vormen de motor van de economie. Het spectrum van ondernemingen loopt uiteen van mondiaal opererende multinationals tot de zelfstandige zonder personeel (zzp). Dit vraagt specifiek beleid dat rekening houdt met de diversiteit aan ondernemers en ondernemingsvormen. In toenemende mate zijn maatschappelijke ondernemingen verantwoordelijk voor werkgelegenheid; instellingen voor zorg en onderwijs zijn grote werkgevers. De ChristenUnie signaleert een tekort aan werknemers in de zorg en in de techniek. De vakman verdient aandacht.

Zes op de tien werknemers is werkzaam bij het midden- en kleinbedrijf (MKB). Daarmee vormt het MKB de basis van het ondernemerschap in Overijssel. De ChristenUnie pleit voor meer toegankelijke en vereenvoudigde regelingen op het gebied van het MKB, zodat succesvol ondernemen door provinciale invloeden niet geremd, maar beloond wordt.

Mede door de toegenomen scholingsgraad van de beroepsbevolking en de stijging van de kosten van arbeid, ontwikkelt de Nederlandse economie zich tot een kenniseconomie. Forse investeringen zijn nodig om bij te blijven op het gebied van innovatie en industrie. Om nog meer daadkracht te organiseren worden bestaande budgetten

voor innovatie beter op elkaar afgestemd.

De taken van de provincie op sociaal-economisch gebied omvatten het scheppen van voorwaarden voor een optimale ontwikkeling op het gebied van werkgelegenheid, arbeidsmarkt en bedrijfsleven. De provincie moet daarbij initiërend, stimulerend en coördinerend optreden. De ChristenUnie beschouwt dit als een christelijk-sociale verantwoordelijkheid. Daarom wil de ChristenUnie sterk inzetten op regionaal arbeidsmarktbeleid. Ook de kwetsbare en zwakkere groepen moeten blijvend toegang krijgen tot de arbeidsmarkt. Het is zaak samen met werkgevers, werknemers en onderwijs actieplannen op te stellen en uit te voeren. De inzet van de provincie op het gebied van de regionale economie heeft meerwaarde in combinatie met andere functies van de provincie. Het herstructureren van verouderde bedrijventerreinen draagt zo bijvoorbeeld bij aan de ruimtelijke kwaliteit en een goed vestigingsklimaat.

SPEERPUNTEN

1. Het Investeringsprogramma voor het MKB richt zich op duurzame innovatie (met name energiebesparing en nieuwe vormen van duurzame energie).
2. Er zal een provinciedekkend breedband-netwerk worden gerealiseerd.
3. Via het programma Economische Innovatie zet de provincie in op het vergroten van het risicokapitaal voor starters in de hightech-sector, zodat hoogwaardige werkgelegenheid behouden blijft voor Overijssel.
4. Ten aanzien van het beleid voor nieuwe bedrijventerreinen houdt de provincie vast aan de Omgevingsvisie: de SER-ladder (inbreiden, herstructureren, uitbreiden) wordt in combinatie met bovenregionale

afstemming toegepast.

5. De Herstructureringsmaatschappij Overijssel krijgt voldoende middelen voor haar taak. Betrokkenheid en draagvlak van het bedrijfsleven is een absolute vereiste.
6. De provincie biedt als werkgever mensen met een beperking kansen op de arbeidsmarkt en vervult hierin een voorbeeldfunctie.
7. De provincie bevordert, in samenwerking met gemeenten en organisaties, arbeidsparticipatie van mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking.
8. Met het onderwijs en bedrijfsleven worden goede afspraken gemaakt om kansarme jongeren intensief te begeleiden en te plaatsen op de arbeidsmarkt.
9. In samenwerking met het bedrijfsleven wordt een actieplan ter versterking van het technisch onderwijs opgesteld. Initiatieven om meer jongeren een technische opleiding of een zorgopleiding te laten volgen, worden gestimuleerd.
10. Vanwege het belang van werkgelegenheid en economie in het algemeen, kunnen de gemeenten Hardenberg en Steenwijkerland voor hun streekfunctie op blijvende steun van de provincie rekenen.
11. De ChristenUnie pleit voor een vitaal platteland: een sterke economie is van groot belang voor de leefbaarheid en is derhalve de basis voor een goed voorzieningenniveau, zowel kwalitatief als kwantitatief. Plattelandsgemeenten kunnen op de steun van de provincie rekenen, wanneer (een) gemeente(n) de vitaliteit wil(len) versterken.

12 BEREIKBAARHEID

Het vervoer over de wegen, het spoor en het water gaat in onze provincie een steeds grotere rol spelen. Een goede en krachtige doorstroming op de wegen in Overijssel is van belang voor de sociale en economische ontwikkeling. De verkeersveiligheid speelt daarbij een grote rol, omdat er mensenlevens mee gemoeid zijn. Verder zal rekening gehouden moeten worden met de ruimtelijke inpassing ter bescherming van het milieu.

De ruimtelijke ontwikkeling van steden, dorpen en bedrijfsterrains is van invloed op het eventuele ontstaan van knelpunten in de verkeersinfrastructuur. Om deze knelpunten op te lossen, zullen mobiliteit en ruimtelijke ordening integraal moeten worden aangepakt. Vervoer over water, per spoor en met het openbaar vervoer (OV) moeten daarom onderdeel uitmaken van het mobiliteitsbeleid. In het kader van woonwerkverkeer is een sterk fietsnetwerk, zeker in de stedelijke gebieden, van groot belang.

De overheid heeft ten aanzien van het openbaar vervoer forse groeidoelstellingen. De trein is een essentiële schakel in het OV-netwerk. Versterking van de kwaliteit van het regionale spoorwegnetwerk dient te worden doorgezet. Lightrailverbindingen en de Regiotram (Zwolle-Kampen) bieden bijzondere kansen voor een duurzame verstedelijking gebaseerd op een hechtere band tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling. De Vechtdallijnen verdienen een kwaliteitsimpuls. Samen met het Rijk en de provincie Drenthe dient er gewerkt te worden aan capaciteitsvergroting.

Steeds vaker komen er transferia aan de grens van steden en worden er vrij liggende busbanen aangelegd. En voor enkele doelgroepen (meestal jongeren en senioren) wordt het openbaar vervoer goedkoper.

Ketenmobiliteit krijgt steeds meer aandacht. Een

grote rol is hierbij weggelegd voor de OV-fiets. Maar ook de aansluiting van de kernen op het OV-netwerk moet goed zijn.

Bereikbaarheid van kleine kernen is van groot belang. De ChristenUnie pleit voor een optimaal functionerende regiotaxi en de aansluiting van het private vervoer op het openbaar vervoer moet probleemloos verlopen.

Ruimtelijk beleid legt veelal de basis voor het mobiliteitsbeleid. De ChristenUnie staat voor een langetermijnvisie zodat deze twee beleidsterreinen integraal benaderd kunnen worden.

SPEERPUNTEN

1. De ChristenUnie pleit voor sociale veiligheid langs provinciale wegen, fietspaden, tunnels en bij de stationsomgevingen.
2. Het doorsnijden van open gebieden moet met terughoudendheid betracht worden.
3. Problemen op het wegennet van West naar Oost (N34, N340, N333) en van Zuid naar Noord (N50, N35/A35, N348, N18, N36 (Twente-Drenthe), evenals de aansluiting van de provinciale wegen op de rijkswegen A1 en A28, verdienen provinciale steun om tot een goede oplossing te komen.
4. Er komen meer rondwegen die zorgen voor doorstroming van het doorgaande verkeer. Daarmee wordt de veiligheid in steden en dorpen bevorderd.
5. Verdere categorisering van de provinciale wegen acht de ChristenUnie niet nodig, tenzij de veiligheid in het geding komt. Een goede bereikbaarheid van het platteland moet gewaarborgd blijven.
6. Innovaties die leiden tot vermindering van het aantal vrachtkilometers op de weg en het oplossen van verkeersknelpunten, kunnen op steun van de provincie rekenen. Hetzelfde

geldt voor een beter en duurzaam wegdek, geluidssanering, energiebesparende autobanden, elektrische auto's en bijbehorende oplaadpunten.

7. Om te voorkomen dat er geen achterstallig onderhoud ontstaat aan provinciale wegen en vaarwegen, wordt dit volgens een planningsroute uitgevoerd.
8. De door het Kennisplatform Verkeer en Vervoer geformuleerde maatregelen op basis van uitgangspunten van het rapport 'Door met Duurzaam Veilig' worden in Overijssel uitgevoerd, inclusief die in de sfeer van handhaving, educatie en gebruik van intelligente transportsystemen (ITS).
9. De ChristenUnie zet in op een ketenbenadering van goederenstromen. Zij legt prioriteit bij de versterking van het goederenvervoer over het water en per spoor. Daarmee dient een goed alternatief te worden geboden aan het sterk toenemend goederenvervoer over de weg.
10. De problematiek van het goederenvervoer per spoor naar Duitsland via Oost-Nederland verdient veel aandacht in verband met de overlast op het huidige spoor en het niet doortrekken van de Betuwelijn-Noordtak.
11. Het railgoederenvervoer Coevorden-Almelo verdient versterking.
12. Het streven is om het aantal passagiers van het OV op het platteland jaarlijks met minimaal 2% te doen toenemen en in de stad significant meer. Bij aanbesteding van het OV blijft de kwaliteit tenminste gelijk.
13. In gebieden zonder OV komt een betaalbare regiotaxi om de leefbaarheid en maatschappelijke participatie op het platteland te bevorderen.
14. De ChristenUnie vraagt meer aandacht voor het OV naar vitale bestemmingen

zoals ziekenhuizen, verzorgingstehuizen en knooppunthaltes.

13 LANDELIJK GEBIED

Voor het platteland is de land- en tuinbouw een belangrijke economische motor en sociale drager. Daarnaast speelt het landelijk gebied een essentiële rol als recreatiegebied en als leefgebied voor planten en dieren. Uit oogpunt van rentmeesterschap en duurzaamheid vraagt de inrichting en het beheer van het landelijk gebied zorgvuldigheid. Landbouw is in Nederland een economische factor van betekenis. Deze sector heeft bovendien steeds meer oog voor het belang van duurzaamheid en is bereid een bijdrage te leveren aan een kwalitatief goed beheer van het buitengebied. Om de agrarische sector als (sociaal economische) drager en hoeder van het landelijk gebied te steunen, investeert de provincie in een economisch en ecologisch duurzame land- en tuinbouw.

Nevenactiviteiten van agrariërs worden door de provincie gestimuleerd. De provincie draagt op een slimme manier bij aan landschaps- en streekfondsen, waaruit de eigenaren worden betaald die het landschapsbeheer uitvoeren. Inzet van de provincie is om het beleid voor natuurontwikkeling te realiseren op basis van draagvlak en vrijwilligheid. Onteigening is een middel dat slechts in uiterste instantie wordt ingezet. Bij het natuurbeleid staan de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de Natura 2000 (N2000) gebieden centraal, zo mogelijk in combinatie met waterdoelen (Europese Kaderrichtlijn Water en Waterbeheer 21^e eeuw).

De uitvoering van Natura 2000 is niet eenvoudig. Juist hier dringt zich een spanningsveld op tussen natuurbelangen enerzijds en sociaal-economische belangen anderzijds. Bij het opstellen van de beheerplannen moeten de sociaal-economische belangen voldoende worden meegewogen, om draagvlak te behouden voor uitvoering van de plannen.

Inzet van het kabinet Rutte ten aanzien van de

EHS is herbegrenzen en optimaal gebruik maken van particulier eindbeheer. De ChristenUnie pleit voor een voortvarende, gebiedsgerichte aanpak, waar per geval samen met gebiedspartners bekeken, overlegd en afgewogen wordt hoe hieraan het beste invulling kan worden gegeven. De provincie neemt niet per definitie de volledige financiering van de EHS over van de Rijksoverheid.

Ten aanzien van de robuuste verbindingzones (RVZ's) zal ook maatwerk geleverd moeten worden. Er dient zoveel mogelijk kapitaalvernietiging voorkomen te worden ten aanzien van reeds aangekochte gronden voor EHS- of RVZ-doelen. Het is van groot belang voor een ieder dat er zo spoedig mogelijk duidelijkheid komt over de realisatie, de inrichting en het beheer van de N2000-gebieden, de EHS en de RVZ's. Waar gebieden niet op korte termijn kunnen worden aangekocht zal in overweging genomen moeten worden om de claim op het gebied op te heffen.

De uitvoering van de Reconstructiewet heeft in veel gemeenten tot maatschappelijke onrust geleid. Daarnaast is er bij burgers een toenemende onrust over diergezondheid of volksgezondheid te bespeuren. Intensieve veehouderijbedrijven die worden verplaatst voor natuurdoeleinden zullen een plek moeten kunnen vinden in landbouwontwikkelingsgebieden. De provincie stelt daarbij nadrukkelijk eisen aan inrichting van de locatie.

De provincie zet verder in op de kwaliteit van de Nationale Landschappen en steekt daar, in navolging van en in samenhang met de rijksoverheid, eigen middelen in. Om de gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid van stad en platteland voor het instandhouden van het

landelijk gebied meer tot uitdrukking te brengen, wordt bij samenwerkingsverbanden met de steden overlegd over financiële bijdragen. Zodoende worden de twee Nationale Landschappen als gezamenlijke verantwoordelijkheid beschouwd.

SPEERPUNTEN

1. Bij alle veranderingsprocessen waarbij grondmobiliteit aan de orde is, draagt de provincie zorg voor de sociaal-economische aspecten van agrarische bedrijven.
2. Er blijft ingezet worden op een goede verkavelingstructuur, deze is van belang voor de continuïteit en het perspectief van de grondgebonden landbouw.
3. De aanleg van een netwerk van kerkepaden, wandelroutes, fietspaden, kanoroutes, etc. zorgt voor een goede toeristische ontsluiting van het landelijk gebied.
4. Verdere verduurzaming (gezonde bodem, goed mineralenbeheer) en vermaatschappelijking van de landbouw wordt gestimuleerd. De sector landbouw wordt zo veel mogelijk betrokken bij het realiseren van doelen op gebied van waterretentie, waterkwaliteit, duurzame energie (biomassa, windturbines, algenteelt), educatie, zorg, recreatie en maatschappelijke behoeften.
5. Onder het motto 'haalbaar en betaalbaar' worden met het Rijk op korte termijn afspraken gemaakt over de maatregelen aangaande de N2000 gebieden en de financiering ervan. De beheerplannen dienen gekenmerkt te zijn door eenvoud, terughoudendheid, haalbaarheid en draagvlak. Inzet is dat de provincie zo snel als mogelijk de benodigde vergunningen en ontheffingen verleent.
6. Particulieren (agrariërs, landgoederen, coöperaties) worden betrokken bij het beheer van natuur en landschap en worden marktconform betaald voor het beheer dat zij uitvoeren.
7. Een aantrekkelijk landschap dient ook het economisch belang (aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en de toeristisch-recreatieve sector). Gemeenten en bedrijven worden gestimuleerd om ruimtelijke kwaliteit te versterken en verrommeling van het landschap tegen te gaan.
8. Aan de uitbreiding en nieuwbouw van megastallen voor de intensieve veehouderij worden beperkingen gesteld: standaard maximaal 1,5 ha per bouwblok, in landbouwontwikkelingsgebieden maximaal 2,5 ha.
9. De maatschappelijke onrust die is ontstaan door uitvoering van de Reconstructiewet, alsmede de toenemende onrust over dieren volksgezondheid, dient voldoende aandacht te krijgen in de evaluatie van de Reconstructiewet.
10. Het platteland is voor de lokale en regionale economie van groot belang; de ontwikkeling van de agrarische sector en het MKB op het platteland mogen op blijvende steun van de provincie rekenen.

Leven met water is vanzelfsprekend, ook in Overijssel. Veilig en duurzaam leven met water vraagt voortdurende aandacht en veel geld. We willen een veilig en bewoonbaar land, met dijken die voldoen aan de normen en een goede waterzuivering. Goed rentmeesterschap en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor toekomstige generaties, betekent ook op verantwoorde wijze omgaan met het water. De ChristenUnie hecht belang aan gezonde en veerkrachtige watersystemen en naar een duurzaam gebruik daarvan.

Klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking zetten de waterhuishouding onder grote druk. Dit geeft wateroverlast, maar eveneens watertekort: verdroging. Ook zijn er gevolgen voor de waterkwaliteit.

De ChristenUnie streeft naar een natuurlijk beheer van water, dat minder afhankelijk is van technische maatregelen. Daarom dient water een uiterst belangrijk gegeven te zijn in ruimtelijke ontwikkelingen (water is een 'ordenend principe') en integrale beleidsontwikkelingen. In laaggelegen gebieden moet extra ruimte worden gemaakt voor wateropvang, terwijl de hooggelegen gebieden bij voorkeur voor bebouwing gebruikt moeten worden. Water dient te worden vastgehouden, opgeslagen en afgevoerd. Voor de waterberging moeten overloopgebieden worden aangewezen. De ChristenUnie pleit voor een goede regeling voor de landeigenaren. De wateropvang kan vaak worden gecombineerd met natuurontwikkeling. Een andere oplossing is het creëren van ruimte voor water door waterlopen tussen de dijken te verbreden en/of te verdiepen. De dijkverbetering blijft een voortdurend aandachtspunt, ook wat betreft de landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

In 2015 dient het watersysteem op orde te zijn en

daarna op orde te worden gehouden, rekening houdend met de veranderende omstandigheden. Duurzaam en doelmatig waterbeheer betekent dat eventuele knelpunten niet worden afgewenteld op volgende generaties, op andere milieucompartimenten of op andere regio's. De waterschappen zullen hierin een belangrijke rol spelen.

Het creëren van schone en ecologisch gezonde watersystemen vereist veel aandacht van de provincie en de waterschappen. De waterkwaliteit voldoet op veel plaatsen nog niet aan de eisen, hoewel de inzameling en zuivering van afvalwater reeds fors verbeterd is. De provincie moet de komende jaren tevens werken aan de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water.

SPEERPUNTEN

1. Kennis, ervaring en vakmanschap op het gebied van waterbeheer dient te worden gewaarborgd: daarom is de ChristenUnie voor het behoud van de waterschappen.
2. De bestuurlijke positie van de waterschappen in relatie tot de provincie wordt herijkt.
3. Het waterbeheer wordt effectiever en efficiënter georganiseerd en de omvang en rol van de waterschappen geherformuleerd (verdergaande samenwerking, opschaling).
4. Provincies hebben de regie in het ruimtelijk gebied en laten de taken van het waterbeheer over aan de waterschappen.
5. De provincies en de waterschappen maken samen een Deltaplan Water, waarbij specifieke aandacht uitgaat naar de zoetwatervoorziening en de IJsseldelta. De ChristenUnie is geen voorstander van het verleggen van de monding van de IJssel, zolang niet onontkoombaar de noodzaak daartoe is aangetoond.

6. De dijken en keringen worden aangepast aan de wettelijke normen, waarbij geanticipeerd wordt op de gevolgen van klimaatverandering.
7. Als de noodzaak van bebouwing van laaggelegen gebied toch aanwezig is, moet de wateropvang in dit gebied adequaat geregeld worden.
8. De waterkwaliteitsdoelen worden in kaart gebracht en de beheerplannen worden opgesteld. De ambitie is dat het water in 2015 zoveel mogelijk aan de kwaliteitseisen voldoet.
9. De provincie stimuleert een zuinig gebruik van drinkwater om zo droogteschade door waterwinning en verkwisting te beperken.

Kunst en cultuur zijn vensters van onze beschaving: zij weerspiegelen onze waarden en normen, onze identiteit als mens, dorp, stad of provincie. Onder kunst en cultuur verstaan we onder meer beeldende kunst, literatuur, podiumkunst, muziek, monumenten, architectuur en landschapsinrichting.

Bibliotheken en musea zijn belangrijke conservators en overdragers van kunst en cultuur. In de komende Statenperiode dient het beleid van de bibliotheek in relatie te worden gebracht met de zeer snelle ontwikkeling van de 'social media', met de informatievoorziening in het algemeen en met het vraagstuk van de voorzieningen.

Kunst kan het leven en de samenleving verrijken en draagt bij aan de vorming van een gemeenschappelijke identiteit en aan de ontwikkeling van talenten. Via cultuureducatie en amateurkunst kunnen kinderen en volwassenen hun culturele en creatieve talenten ontdekken en ontplooiën. Kunst en cultuur verdienen een grote uitingsvrijheid, maar de ChristenUnie is van mening dat wanneer kunst oproept tot discriminatie, geweld, godslastering of onzedelijkheid, dit mensen uit elkaar drijft en niet met publieke middelen bekostigd mag worden. Er is vrijheid van expressie, maar niet alle expressie is nuttig. De ChristenUnie wil een cultuurdebat tot stand brengen over waarden en normen in de kunst en de rol van de provinciale overheid daarbij.

Behoud van het culturele erfgoed is één van de kerntaken van de provincie. Overijssel kent een rijke cultuurhistorie waarop wij zuinig dienen te zijn. Immers: kennis van onze geschiedenis geeft zicht op de toekomst.

De ChristenUnie is voorstander van een breed gedragen, zelfstandige, regionale omroep RTV Oost. Deze zender heeft tevens de onmisbare functie van rampenzender voor Overijssel.

SPEERPUNTEN

1. Het educatief onderwijs voor kunst en cultuur is belangrijk voor de jeugd en dient bevorderd te worden.
2. Om de eigen identiteit van de provincie te behouden en te versterken worden streektaal, studie van streekgeschiedenis, folklore en regionale bouwkunst bevorderd.
3. Musea met bovenlokale uitstraling kunnen van de provincie financiële steun ontvangen.
4. Traditionele kunstuitingen zijn net zo waardevol als experimentele of vernieuwende kunstvormen. Dit dient tot uitdrukking te komen in het subsidiebeleid van de provincie.
5. Voor een verantwoorde uitvoering van het subsidiebeleid dient het op provinciaal niveau georganiseerde cultuurdebat te resulteren in een kunstcode als waarborg.
6. Het historisch erfgoed wordt mede dankzij de provincie in stand gehouden.
7. Het programmeringsbeleid van RTV Oost moet de woonomgeving en regionale waarden van de gehele provincie Overijssel bestrijken. Burgers dienen invloed te kunnen uitoefenen op de programmering.
8. De ChristenUnie is er voorstander van dat de bibliotheken zich verder ontwikkelen tot ontmoetingsplekken van mensen rond informatie. De Overijsselse Bibliotheek Dienst (OBD) vervult hierbij een spilfunctie.
9. De provincie bevordert goed bereikbare en betaalbare bibliotheekvoorzieningen.

Sport is een praktische manier om respectvol met elkaar te leren omgaan. Men ontmoet elkaar, leert samen te werken en elkaar te respecteren. Sport en bewegen spelen ook uit oogpunt van een gezonde leefstijl een belangrijke rol in onze samenleving. De provincie kan een stimulerende en faciliterende rol spelen op het terrein van (breedte)sport, waar ook mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking hun plek krijgen. Deze rol komt tot uitdrukking in het samenbrengen van intergemeentelijk beleid. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aanpassen van accommodaties en het stellen van prioriteiten bij subsidiëring van sportactiviteiten. Voor het faciliteren van de professionele sport ziet de ChristenUnie geen bijdrage weggelegd voor de provinciale overheid. De ChristenUnie wil geen overheidsgeld inzetten bij het financieel of anderszins deelnemen aan grootschalige en vooral commercieel gedreven sportevenementen die het niveau van de provincie overstijgen. Dit is hooguit een taak van de rijksoverheid.

SPEERPUNTEN

1. Een goed provinciaal sportklimaat is van belang voor samenlevingsopbouw, ter bevordering van integratie en het stimuleren van een gezonde leefstijl.
2. Lokale overheden worden gestimuleerd om zich actief in te zetten voor breedtesport met extra impulsen voor jongeren, senioren, allochtonen en mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.
3. Indien grootschalige sportevenementen (nationaal en internationaal) overheidsgeld ontvangen, zal vooraf aangegeven moeten worden op welke wijze dit aan de samenleving of aan het sporttalent in de provincie ten goede komt en hoe zij zich hierdoor verder kunnen ontwikkelen.
4. In relatie met een gezonde leefstijlontwikkeling, wil de provincie zich inzetten voor sport en bewegen in het onderwijs.
5. Goede recreatieve buitensportvoorzieningen worden verder ontwikkeld, zoals ruitersporen, fiets-, skeeler-, en kanoroutes.
6. Wanneer sportverenigingen financiële ondersteuning van de overheid ontvangen, dan leveren zij een wederdienst bij wijze van invulling van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

VRIJHEID, BETROKKENHEID EN NOABERSCHAP

De ChristenUnie staat voor de rechten en vrijheid van alle burgers. Dat vraagt betrokkenheid in de onderlinge omgang tussen burgers en respect voor ieders levensovertuiging.

De kandidaten van de ChristenUnie halen hun inspiratie uit de Bijbel, waarin het dienen van God en het liefhebben van de naaste - noaber – centraal staat. Daarom komen ze op voor hun medemens en staan ze pal voor de rechten en vrijheid van alle burgers.

De ChristenUnie zet zich in voor sterke sociale verbanden, waarin burgers zich verantwoordelijk voelen voor hun leefomgeving.

Daar hebben we samengevat in drie kernwoorden: vrijheid, betrokkenheid en noaberschap. Daarop zijn onze kandidaten aanspreekbaar en dat willen ze in praktijk brengen. Uit overtuiging.

Kies daarom ChristenUnie!

KANDIDATENLIJST

1. J. WESTERT (JAN) OMMEN
2. M.A. VAN DER BENT-VAN DEN HOUT (MARJAN) WITHAREN
3. M. VAN ABBEMA-WIJTSMA (MARTHA) DEN HAM
4. S. STELPSTRA (SYBREN) HARDENBERG
5. A.K. HOF (ARJAN) ENSCHEDE
6. J.C.R. VAN HOUDT (JURGEN) ENSCHEDE
7. D.G. ROTS-STUIVENBERG (GERDIEN) ZWOLLE
8. J.W. SCHUTTE (JAN WILLEM) KAMPEN
9. D.J. VAN DEN BERG (DICK) HARDENBERG
10. J. LOOIJENGA (JOB) ZWOLLE
11. W. ROSKAMP-KROEZE (WILLIE) HELLENDORRN
12. D.A. PRINS (DIRK-ALBERT) ZWOLLE
13. H. VEDDER (DIK) STAPHORST
14. K. VAN OLST (KLAAS) GENEMUIDEN
15. F.B.J. NIJHOF (FREEK) ALMELO
16. K. HARKE (KLAAS) PUNTHORST
17. H.N. VAN DER GRAAF-HULS (HENRIËTTE) ZWARTSLUIS
18. H.G. BRINKMAN-JANSEN (RIA) ENTER
19. H. KOOBS (HENK) ROUVEEN
20. R. HULS (ROEL) ZWARTSLUIS
21. M.D. ZIELMAN-WALINGA (MIRJAM) ZALK
22. N.J. OTTEN (NIEK) RIJSSEN
23. G.J.H. BREMMER (RICHARD) WIERDEN
24. H. KORTERINK (HENK) STAPHORST
25. G.G. NIEMEIJER (GERRIT) HARDENBERG
26. H.J. BUREMA (HARRY) OMMEN
27. F.J. NIEUWENHUIS (FREEK) RIJSSEN
28. K. HUISMAN (KLAASJE) STAPHORST
29. R. SIKKEMA (ROEL) ZWOLLE
30. S.J.C. CNOSSEN (JANCO) ZWOLLE
31. E. BOERMAN (BERT) KAMPEN
32. W.I. MEIJER (WOLBERT) HASSELT
33. H.J. BOXUM (HENK) ST JANSKLOOSTER
34. E.E. WIEGMAN-VAN MEPELEN SCHEPPINK (ESMÉ) ZWOLLE
35. A. SLOB (ARIE) ZWOLLE

MEER WETEN?

Wilt u meer weten over wat de ChristenUnie in Overijssel voor u kan betekenen? Kijk dan op www.overijssel.christenunie.nl of stuur een email met uw vraag naar janwestert@overijssel.christenunie.nl

ChristenUnie

www.twitter.com/christenunie

<http://dechristenunie.hyves.nl>

www.facebook.com/christenunie

www.youtube.com/christenunietube